

Cavallers, va de bo!

La pilota és un esport amb molta tradició al País Valencià i fortament arrelat entre la societat, sobretot a les zones més rurals. L'ambient dels trinquets, però, reflecteix un progressiu envelliment dels afeccionats que no sembla atraure la joventut.

Avui comença la temporada de pilota al trinquet de Pe-layo de València. Els afeccionats es retroben després de les vacances de l'estiu. Colpets a l'esquena, encaixades de mans... Com diu el cambrer de la barra del bar, a l'avantsala al trinquet, és com "la tornada a l'escola". La presència d'una dona no semblava incomodar la gran quantitat d'afeccionats que es reuneixen cada dia a les cinc de la vesprada, però sí que

provoca una certa curiositat. Pel que ens expliquen després, als pobles és molt habitual veure dones en una partida de pilota, però a la capital "això no és freqüent", sobretot quan es tracta d'una partida qualsevol. Uns canten les quaranta, altres comencen la partida de dòmino i altres expliquen en un to gairebé burlesc que un dels pilotaires que juga avui s'ha casat ara fa unes setmanes. "A veure com es porta hui este xic. Això de casar-se

diuen que cansa molt", comenta sorneguer un dels habituals del trinquet.

Es fa l'hora de començar la partida i ningú no fa cap intenció de moure's de la cadira per entrar al trinquet. Ja saben què es fan. Artur Tuzón, fill del qui va ser president del València CF, és el gestor del trinquet i qui cobra les entrades. "Com es presenta la temporada?" "Doncs no molt bé -contesta desolat-. Ja fa uns quants anys que la

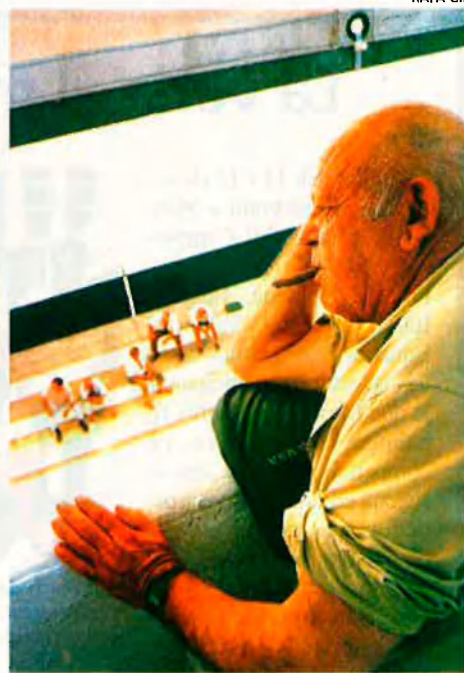
pilota no és el que era. Estem esperant que pugen els joves, però encara és massa prompte. Encara que els pilotaires que hi ha ara no ho fan gens malament, la gent necessita cares noves. Podríem dir que ens trobem en un període de transició." En aquell moment arriba Álvaro, un dels millors jugadors del moment. "Ja pots jugar bé hui. Si no, ja ho saps, la temporada de la taronja comença d'ací a unes setmanes". Tuzón i Álvaro somriuen.

Mentrestant, a dins, al trinquet, acabat de pintar d'un blanc que enlluerna, tampoc sembla haver-hi gaire activitat. Un senyor d'Albuixec, assegut estratègicament al mig de les escales, ens explica que encara tardaran almenys mitja hora a començar. "Si no hi ha diners, no hi ha partida", puntualitza. Manuel va cada dia des d'Albuixec amb el tren de rodalia de la Renfe. En cinc minuts ja s'ha plantat al carrer de Pelai, al bell mig de la ciutat de València. "En lloc d'anar al bar del poble, vinc ací, faig un guinyotet o dos i veig la partida. És el que he fet tota la vida. De menut ja anava amb el meu pare i ara continue fent-ho". Pel que fa a les travesses, el pa i la sal d'aquest esport en molts ocasions, ens diu que fa el que pot. "Hi ha dies que tinc més sort que altres. Però tampoc em jugue molts diners. Mil o dos mil duros. Jo crec que les apostes són les que donen més emoció a la pilota. Una partida sense travesses seria com fer olla sense posar-hi carn". Mentre conversem amb Manuel, el trinquet es va omplint, però molt lentament. Ell ens aconsella triar un altre lloc més segur perquè no tinguem cap ensurt amb els colps, de vegades traidors, dels pilotaires.

Al cap d'una estona el marxador entra en acció. És la persona encarregada de captar les apostes. La seua tasca és aconseguir que les travesses dels dos equips que s'enfronten (el blau i el roig) estiguen igualades, que casen. Si no és així, la partida no pot començar. Per això, el trinquet, quan programa les partides, ho fa de manera que tots dos equips tinguin les mateixes possibilitats de guanyar. De

RAFA GIL

RAFA GIL

RAFA GIL

vegades, sobretot quan participa algun dels millors pilotaires, es poden enfrontar dos jugadors contra tres. "Al Genovés el feien jugar tot sol contra els tres millors pilotaires, fins i tot prohibint-li determinats colps de pilota, i així i tot guanyava", comenta un dels aficionats. I és que si no ho feien així, les travesses no es *calfaven* de cap manera.

El marxador es va passejant per l'escala (on seuen la gran majoria dels travessadors) amb els dos talaris (l'un blau i l'altre roig) i va cridant perquè la gent s'anime a participar-hi. "Qui vol blau? Al roig!". Els homes, alguns d'ells acompanyats pels seus fills, van

obrint les carteres i van travessant. Això sí, sempre en duros (mil duros, dos mil duros, tres mil duros, etc.).

Els gats vells del trinquet expliquen que abans, quan cobraven amb diners frescos al final de la jornada de treball, se n'anaven al trinquet a invertir el sou. "Aleshores, les nostres dones no sabien quant cobràvem i podíem apostar el que volíem sense problemes. Des del moment que vam començar a cobrar el jornal per mitjà de les entitats bancàries, ja podien controlar amb les llibretes d'estalvis quants diners ens donaven i havíem d'anar amb més compte". De fet, travessar als trinquets sempre

La gran majoria d'aficionats que acudeixen diàriament al trinquet de Pelayo vénen dels pobles dels voltants de la capital valenciana. Són gent que han viscut la pilota des de ben joves, quan aquest esport vivia una de les seues millors èpoques. La mitjana d'edat no és gaire inferior als 60 anys.

La volta al món de la pilota valenciana

Els dies 10, 11 i 12 de setembre se celebrarà a Maubeuge (França) el Campionat Mundial de Llargues. França, Holanda, Bèlgica, Itàlia, el País Valencià, Equador i Argentina seran les seleccions participants, ja que Mèxic i Colòmbia finalment no entraran en competició. Aquesta serà la segona edició d'una competició que es va crear el 1994 en el Congrés Internacional de Pilota a Mà, on es va decidir d'incorporar-hi països sud-americans. Així, el 1996 se celebrava a València el primer campionat mundial en la modalitat de llargues.

Per tal d'equilibrar les possibilitats de totes les seleccions participants, les partides es juguen segons una normativa conjunta. Per a la selecció valenciana, la principal dificultat és jugar en un trinquet que té forma d'embut i sense parets, i no en un carrer natural. Un altre dels canvis és que en lloc

Membres de la selecció valenciana al campionat europeu de l'any passat. Enguany, s'hauran d'enfrontar també a seleccions sud-americanes.

d'un jugador que es dedica només a fer la treta, les regles diuen que n'han de ser tres, que ho faran de forma rotatòria i que han de participar també en el joc. Precisament per adaptar-se a la normativa internacional, el passat 5 de juliol es va jugar a la plaça de l'Ajuntament de València una partida entre la selecció valenciana i l'alacantina.

Sarasol I, Fredi, Puchol, Pigat II, Mezquita, Grau, Sarasol II, Tino, Pedro i Martínez seran enguany els encarregats de representar el País Valencià a Maubeuge, un campionat que té com a objectiu principal consolidar la pilota i obrir-li nous camins. Juli Sanchis, secretari de la Federació de Pilota Valenciana, creu que existeix un desequilibri respecte a altres esports com el futbol i que aquest tipus de trobades representen "el trencament del complex d'inferioritat de la pilota". **R. M.**

és Valencià a Maubeuge, un campionat que té com a objectiu principal consolidar la pilota i obrir-li nous camins. Juli Sanchis, secretari de la Federació de Pilota Valenciana, creu que existeix un desequilibri respecte a altres esports com el futbol i que aquest tipus de trobades representen "el trencament del complex d'inferioritat de la pilota". **R. M.**

ha estat una afecció criticada per la societat valenciana. Juli Sanchis, secretari de la Federació de Pilota Valenciana, explica que "està més mal vist apostar mil duros en el trinquet que gastar-se un milió de pessetes en el Casino del Monte Picayo".

La partida comença, amb un "Cavallers, va de bo!", però no tarda molt a parar-se. Hi ha pocs diners. Els pilotaires continuen fent exercicis d'escalfament mentre els espectadors decideixen si es rasquen les butxaques una altra vegada. Si la partida està molt desigualada, es decideix donar un joc o dos d'avantatge a l'equip que va perdent, per casar les apostes. El marxador no para de cridar increpant el personal. Finalment, els afeccionats s'animen i la partida continua. Alguns es queixen, amb un to de complicitat, del rendiment dels jugadors. "Vinga, que des que t'has casat no toques bola. Haurem de parlar amb la teua dona". Un dels pilotaires, a qui anava dirigit el comentari, mira l'increpador iriu.

La relació entre els pilotaires i el públic és realment peculiar. Enrique Sarasol, un dels millors pilotaris en actiu, explica que això també passa en altres esports. "L'única diferència és que en aquest joc, el públic està físicament dins del terreny de joc i existeix contacte directe entre els jugadors i els espectadors. Ens coneixen des que érem molt joves i ens han vist créixer en els trinquets. El millor que pots fer és desconnectar de tot quan comences a jugar, perquè de vegades fan comentaris que fins i tot et fan riure".

La partida transcorre entre l'espectacularitat d'alguns punts i les parades del joc per tal d'animar els travessadors, i algun ensurt amb els cops de pilota. En un moment de la partida la pilota fa un bot estrany que els àrbitres no han pogut veure. Un d'ells es dirigeix al públic i pregunta: "Cavallers, falta o bona?". La resposta dels espectadors és, curiosament, la que val. "En aquests casos, la gent sempre diu la veritat —explica Juli San-

chis—. No és normal que enganyen els àrbitres".

Vida o mort del trinquet.

Aquesta és una part de l'encís del trinquet. Però pot arribar a ser la causa de la seua mort. Els afeccionats que acudeix diàriament al trinquet de Pelayo són generalment jubilats. La mitjana d'edat no deu ser gaire inferior als 60 anys, i sembla que no hi ha esperances per al relleu generacional, almenys a la capital valenciana. Juli Sanchis creu que la qüestió de les travesses, la que dona més vida a la pilota, té dues vessants, una de positiva i l'altra de negativa. "D'una banda és bo que es juguen diners, perquè tal i com estan les coses, els pilotaires s'han de guanyar la vida d'alguna manera. Ells, de fet, cobren un tant per cent de les apostes. Però també cal veure que les apostes fan mal a la pilota. No pot ser que un afeccionat vaja a veure una partida i s'haja d'esperar una hora perquè comence el joc. I tampoc és normal que la partida es pa-

re perquè no hi ha prou travesses. Les primeres visites que vaig fer al trinquet em desesperaven. Hi havia una partida boníssima, i la gent estava freda perquè no hi havia apostes. Si volem que la pilota vagi avant, hem de fer alguna cosa, perquè d'ací un temps, els trinquets estaran buits. Caldria buscar una altra manera d'omplir els trinquets i de pagar els pilotaires.”

Eduardo, un afeccionat jubilat d'Ènova (Ribera Alta) també acudeix al trinquet de Pelayo cada dia. “De ben jove ja agafava la bici i me n'anava al trinquet de Carcaixent a veure Rovellet i Eusebio (dos dels millors pilotaires de l'època)”. Es queixa perquè creu que això de les apostes acabarà matant la pilota. “La Federació hauria de prendre cartes i buscar una altra manera de pagar el trinqueter i els pilotaires. Les partides estan massa dominades pels diners i acabaran matant la pilota.”

La catedral de la pilota. Fa poc menys de cent anys a València hi havia sis trinquets en actiu. En l'actualitat, de vint-i-sis que n'hi ha en tot el País Valencià, el del carrer Pelai és l'únic que encara funciona a València. Tuzón s'encarrega de la seua gestió des del 1980, continuant una tradició que el seu pare i el seu oncle li van transmetre. El trinquet de Pelayo viu pràcticament del públic de l'Horta valenciana, dels pobles que envolten la ciutat, en una proporció aproximada del 70%. De vuit-centes persones que aproximadament hi caben, un dia normal no s'omple ni al 40%. “L'horari de les partides —comenta Juli Sanchis— no és el millor per al públic jove o per a qui treballa. És un problema”. Com deia qui fou president de la Federació de Pilota, Víctor Inurria, “la pilota és més que un esport, és una eina cultural del nostre poble, per a bé o per a mal”. Segurament caldrà fer alguna cosa per evitar que aquesta tradició desaparega amb la darrera generació i caldrà animar els joves, no solament a jugar a pilota, sinó també a omplir els trinquets.

Rosanna Melià

RAFA GIL

Els afeccionats seuen estratègicament a les escales del trinquet per estar en contacte directe amb el joc. De vegades, fins i tot reben l'ensurt d'alguna pilotada. El marxador es passeja per les escales demanant amb un vocabulari, si més no curiós, les travesses dels afeccionats.

L'Ajuntament de Lleida edita *Transversal*. *Revista de cultura contemporània.*

Els interessats a obtenir informació sobre la revista, poden adreçar-se a la Regidoria de Cultura:
C/ Major, 31.
Edifici Casino
25007 Lleida
Telèfon: 973-70 03 94
Fax: 973-22 22 88

LA PAÏERA

Ajuntament de Lleida

El número 6 ja és a la venda a les llibreries